

یادداشت
محمداحمدی پژوهشگر سیاسی

صحت‌سنجی ادعای امکان همکاری فنی با افای‌تی اف

به‌تازگی سخنگوی مجمع‌تشخیص مصلحت نظام از آغاز بررسی کارشناسی لوايح پيوستن ايران به کنوانسیون مقابله‌باتامین‌مالی‌توریزسم (CFT) وکنوانسیون‌پالرمو در کمیسیون‌های تخصصی دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام خبر داده است. وقتی سخن از «بررسی کارشناسی» به میان می‌آید، ناخودآگاه این موضوع به‌ذهن‌خطور می‌کند که ایران در ارتباط با افای‌تی‌اف دو مسیرمختلف را می‌تواند انتخاب کند و مقصد و منتهای هرکدام از این دو مسیر، واضح و روشن است و تنها موضوعی که باید بررسی شود، هزینه‌وفایده‌هرکدام ازاین دو مسیر است؛ به نظر می‌رسد این تصور از افای‌تی‌اف و فرآیندهای تصمیم‌گیری در آن، از اساس با یک خطای شناختی مواجه است که می‌تواند به تصمیمات اشتباه منجرشود. برخلاف تصور بسیاری از حامیان افای‌تی‌اف، اساسا این نهاد بیش از آن‌که یک نهاد فنی باشد، یک نهاد سیاسی است و تصمیم‌گیری‌های آن کاملا رنگ و بوی سیاسی دارد. برای روشن‌شدن موضوع کافی است نگاهی به برخی موضوع‌گیری‌های افای‌تی‌اف در سال‌های اخیر داشته باشیم.

❏ موضوع افای‌تی‌اف در باره کشورهای مختلف

یکی از ماوریت‌های افای‌تی‌اف مبارزه با تامین مالی تروریسم است. بسیاری از گروه‌های تروریستی که علیه امنیت ایران فعالیت می‌کنند به‌طور مستقیم از طریق رژیم صهیونیستی‌تامین‌مالی می‌شوند. با این حال هیچ موضع‌گیری منفی از سوی افای‌تی‌اف درباره این رژیم مشاهده نمی‌شود. از سوی دیگر، رژیم صهیونیستی، آشکارا به تولید سلاح‌های کشتار جمعی اقدام کرده و از برخی از انواع سلاح‌های ممنوعه در جنگ غزه استفاده و حتی در تجاوز اخیر خود به سوریه از سلاح اتمی استفاده کرده است. با این حال در این زمینه نیز افای‌تی‌اف جز سکوت هیچ واکنشی ندانسته و هرگز این رژیم را به اتهام تامین مالی تروریسم و فعالیت‌های اشاعه‌ای تحت فشار نگذاشته است!

یکی دیگر از اعضای اصلی افای‌تی‌اف آمریکا است که این کشور نیز یکی از عوامل مهم ایجاد هسته‌های تروریستی در منطقه غرب آسیاست؛ تا آنجا که دونالد ترامپ در ضمن یک سخنرانی در جمع حامیانش در ایالت می‌سی‌سی‌پی در آبان ۱۳۹۸ اعتراف کرد که رئیس‌جمهور پیشین آمریکا (اوباما) داعش را ایجاد کرده است؛ حتی چنین اعتراف صریحی نیز نتوانست باعث ایجاد یک موضع‌گیری منفی علیه آمریکا در افای‌تی‌اف شود و این کشور را به اتهام تامین مالی تروریسم در لیست کشورهای پرریسک افای‌تی‌اف قرار دهد!

از اعضای دیگر افای‌تی‌اف می‌توان به عربستان سعودی اشاره کرد که این کشور نیز سابقه زیادی در زمینه تامین مالی تروریسم دارد؛ از تامین مالی القاعده در افغانستان تا تامین مالی ۳۰۰ میلیون دلاری داعش در سوریه، تنها بخشی از کارنامه عربستان سعودی در این زمینه است! با رغرم همه این فعالیت‌ها، افای‌تی‌اف هیچ‌گاه عربستان را به اتهام تامین مالی تروریسم، وارد لیست سپاه و حتی لیست خاکستری خود نکرده است. دانمارک به‌عنوان یکی از اعضای افای‌تی‌اف، در سال ۲۰۱۸ شاهد یک رسوایی بزرگ در زمینه پولشویی در نظام بانکی خود بود. بزرگ‌ترین پولشویی تاریخ معادل ۲۰۰ میلیارد یورو توسط نمایندگی بانک «دانسکه بانک دانمارک» در استونی رقم خورد. این مبادلات در فاصله بین سال‌های ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۵ میلادی انجام شده بود که نشان می‌دهد نقص جدی در حوزه نظارتی در این کشور وجود دارد. با این حال هرگز شاهد موضع‌گیری منفی افای‌تی‌اف درباره این کشور نبودیم و هیچ‌گاه افای‌تی‌اف این کشور را به دلیل رعایت‌نکردن استانداردهای مقابله با پولشویی وارد لیست سپاه یا خاکستری خود نکرد!

برخلاف موارد پیشین، افای‌تی‌اف بلافاصله پس از تهاجم روسیه به اوکراین طی بیانیه‌ای در مارس ۲۰۲۲، نسبت به تأثیر این تهاجم بر خطر پولشویی، تامین مالی تروریسم و تامین مالی اشاعه‌ای ابراز نگرانی کرده است. یک سال پس از تهاجم روسیه به اوکراین، افای‌تی‌اف در راستای اعمال فشار بیشتر علیه روسیه، عضویت این کشور را در افای‌تی‌اف به حالت تعلیق درآورد. با این حال از این کشور خواست تا استانداردهای افای‌تی‌اف را همچنان رعایت کند.

❏ افای‌تی‌اف یک نهاد سیاسی است، نه فنی

این شواهد و شواهد فراوان دیگر به روشنی گویای این واقعیت است که افای‌تی‌اف یک نهاد سیاسی است و در راستای سیاست‌های آمریکا و کشورهای همسویان آن برای فشار به مخالفان خود مورد استفاده قرار می‌گیرد. از این‌رو برخلاف تصور حامیان افای‌تی‌اف، راه حل مناقشه ایران با این نهاد را نباید به همکاری‌های فنی با این نهاد جست‌وجو کرد، بلکه ریشه این مناقشات به موضوعات سیاسی مرتبط است و تا زمانی که ایران بر مواضع اصولی خود پافشاری می‌کند، بهانه‌جویی‌های افای‌تی‌اف درباره ایران استمرار خواهد داشت.

رئیس مجلس شورای اسلامی امروز به دعوت تگسه شافاثو، رئیس مجلس نمایندگان اتیوپی، سفر دوازده‌روزه‌ای را به آدیس آبابا، پایتخت کشور اتیوپی شروع می‌کند. طی این سفر که رئیس گروه دوستی پارلمانی جمهوری اسلامی ایران - اتیوپی و چند نفر از نمایندگان مجلس، محمدباقر قالیباف را همراهی می‌کنند، رئیس مجلس شورای اسلامی کشورمان با نخست‌وزیر و برخی از

سفر رئیس مجلس شورای اسلامی به اتیوپی

ادامه از صفحه یک

در خصوص اهداف این سفر و همچنین جزئیات موافقت‌نامه آتی با کاظم جلالی، سفير جمهوری اسلامی ایران در مسکو گفت‌وگو کردیم. متن کامل این گفت‌وگو را در ادامه ما هم می‌خوانیم.

❏ لطفا در خصوص اهداف و اهمیت سفر رئیس جمهور به روسیه بفرمایید.

سفر پیش روی ریاست محترم جمهور به مسکو، نخستین سفر دوجانبه آقای پزشکیان به روسیه محسوب می‌شود. شایان ذکر است، سفر پیشین ایشان به کازان، سفری چندجانبه و در راستای شرکت در اجلاس بریکس بوده است. اما این سفر، دوجانبه است و به نظر می‌رسد سفری تاریخی خواهد بود. دلیل این امر، امضای موافقت‌نامه همکاری‌های جامع راهبردی ۲۰ ساله بین دو کشور توسط روسای جمهور است. در واقع، این موافقت‌نامه، ریل‌گذاری روابط را در دو دهه آتی انجام می‌دهد. از این منظر، سفر آقای

رئیس جمهور بسیار مهم است. از سوی دیگر، با عنایت به برگزاری یک جلسه کاری که در آن مسئولان و وزرای دو کشور در حضور روسای جمهور گفت‌وگو و مذاکره می‌کنند، این سفر اهمیت ویژه‌ای دارد. به این معنی که در این سفر، یک بار مجموعه روابط دو کشور مرور خواهد شد و مسئولان هر دو کشور در حضور روسای جمهور گزارش آخرین وضعیت حوزه کاری روابط خود را ارائه خواهند داد. نهایتا روسای جمهور در هر حوزه جمع‌بندی خواهند کرد و اگر ایرادات یا مشکلاتی وجود داشته باشد، در مورد آنها چاره‌اندیشی خواهند کرد. پس این سفر هم به لحاظ امضای موافقت‌نامه و هم به لحاظ روابط دوجانبه، بسیار مهم است.

❏ اشاره کردید که یکی از موضوعات مهم این سفر، بحث موافقت‌نامه جامع همکاری بین دو کشور است. این موضوع از مدت‌ها قبل مطرح بوده و امضای آن با تأخیر مواجه شده است. چرا این تأخیر صورت گرفت؟

در اینجालازم است به لحاظ تاریخی اشاره‌ای داشته باشیم؛ سال ۲۰۰۱ موافقت‌نامه‌ای در پارلمان‌های دو کشور به تصویب رسید. این موافقت‌نامه ۲۰ ساله یعنی از سال ۲۰۰۱ تا ۲۰۲۱ بود. اما در داخل خود یک سازوکار تمدید اتوماتیک داشت، به این صورت که اگر یک سال قبل از سال ۲۰۲۱، یکی از طرفین اعلام تمایل می‌کرد، به صورت خودکار تا پنج سال تمدید می‌شد. بنابراین در حال حاضر، این موافقت‌نامه تا سال ۲۰۲۶ تمدید شده است.

اما در کنار این موضوع، مسئولان دو کشور به این جمع‌بندی رسیدند که موافقت‌نامه سال ۲۰۰۱ که در حال اجراست، باید به روزرسانی شود و در سطح روابط کنونی ما نیست. مسائل بسیار زیادی در روابط ایجاد شده که باید در مورد آنها تصمیم‌گیری و در موافقت‌نامه گنجانده شود. لذا، مذاکرات و رازبنی‌ها برای تدوین این موافقت‌نامه جدید حدود دو سال و نیم به طول انجامید. تأخیر در

مقامات دیگر اتیوپی ملاقات و گفت‌وگو می‌کند. این اولین سفر رئیس‌قوه مقننه ایران به اتیوپی طی سال‌های پس از انقلاب اسلامی است. کارشناسان معتقدند که با عضویت ایران و اتیوپی در مجمع بریکس، همکاری‌های بین دو کشور بیش از گذشته خواهد بود. در این سفر عمدتاً تمرکز بر همکاری‌های پارلمانی و اقتصادی خواهد بود و فضا‌های جدیدی برای همکاری تیم ایران و اتیوپی

در گفت‌وگوی اختصاصی «جام جم» با سفير ايران در روسيه مطرح شد

تهران-مسکو؛ جهش بزرگ در روابط راهبردی

باز خواهد شد. قاره آفریقا، به‌ویژه منطقه شرقی آن و شاخ آفریقا یکی از نقاط مورد توجه جهانی در سال‌های آینده خواهد بود. این منطقه یکی از جوان‌ترین مناطق جمعیتی دنیا محسوب می‌شود که دارای منابع فراوانی است. در این منطقه اتیوپی یک کشور شاخص است که با جمعیت بالغ بر ۱۲۰ میلیون نفر دومین کشور پرجمعیت آفریقا محسوب می‌شود.

در حال حاضر، روسیه آماده است تا کالای بیشتری از ایران دریافت کند و ما نیز می‌توانیم هم کالاهای خود را صادر کنیم و هم با توجه به این‌که راه‌های دیگر به روی روسیه بسته شده است، به هاب تامین‌کننده کالاهای روسیه تبدیل شویم. ولی اینها منوط به ایجاد زیرساخت‌هاست.

❏ در خصوص بحث پولی و بانکی که یکی از زیرساخت‌های اجرای موافقت‌نامه است، چه تدابیری اندیشیده شده است؟

باید این مساله حل شود. بین بانک مرکزی دو کشور رازبنی‌هایی صورت گرفته و در حال کار روی این موضوعات هستند. بخش‌هایی از این مشکلات حل شده است. به عنوان مثال، سیستم‌های پیام‌رسانی ما که از سوئیفت خارج شده بود، اکنون به صورت دو جانبه متصل شده است. در خصوص اتصال میر و شتاب نیز ۵۰ درصد کار انجام شده و ۵۰ درصد دیگران شاء... در سال ۲۰۲۵ نهایی خواهد شد. با توجه به رازبنی‌ها و جلسات متعددی که صورت گرفته است، همکاری‌ها در این حوزه در سال جاری به نتیجه خواهد رسید.

❏ می‌دانید که با توجه به سابقه تاریخی بین دو کشور نگرانی‌هایی وجود دارد. با توجه به این موافقت‌نامه همکاری‌های آتی را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

با توجه به سابقه تاریخی روابط ایران با روسیه، طبیعی است که در داخل کشور نسبت به همکاری‌ها و روابط بین دو کشور برخی نگرانی‌ها و بدبینی‌هایی وجود داشته باشد. اما در این خصوص چند نکته وجود دارد. این بدبینی فقط مختص ما نیست، بلکه برخی از روس‌ها هم نسبت

عملا در اختیار رسانه‌ها، افکار عمومی و مردم هم قرار می‌گیرد، زیرنمایندگان باید در داخل مجلس در مورد آن بحث کنند. همچنین، همکاری‌های نظامی، فنی و دفاعی ما کاملا روشن است. این همکاری‌ها، نظام‌مند و در چارچوب مشخص انجام می‌شود و علیه هیچ کشوری نخواهد بود.

ما همیشه در سیاست خارجی اعلام کرده‌ایم که به دنبال یک سیاست خارجی پویا و متوازن هستیم و آمادگی داریم که با همه کشورهای دنیا رابطه داشته باشیم.

❏ آیا این موافقت‌نامه می‌تواند با کمک به روابط

اقتصادی دو کشور به نوعی با تحریم‌های آمریکا مقابله کند؟ بله باید گفت که این موافقت‌نامه در عمل کمک خواهد کرد. اما نکته مهم، ایجاد زیرساخت‌هاست. در حال حاضر، روابط اقتصادی خوبی بین دو کشور برقرار است، اما در حوزه زیرساختی باید کار بیشتری صورت گیرد تا بتوانیم به سطح بسیار خوبی از روابط اقتصادی دست‌پیدا کنیم. این موافقت‌نامه حتما به حوزه اقتصادی کشور کمک خواهد کرد. به شرط این‌که ما بتوانیم بحث

ترانزیت را در بخش راه، راه‌آهن و دریا حل کنیم. همچنین باید بتوانیم مسائل گمرکی را ساماندهی کنیم که متأسفانه در این حوزه مشکلات زیادی داریم. در حوزه گمرکاتی که به روسیه مربوط می‌شود، باید بتوانیم مسائل حوزه پولی و بانکی را هر چه سریع‌تر حل کنیم تا تاجران ما بتوانند پول خود را در یک مکانیزم دریافت کنند و به تجارت خود ادامه دهند. در بحث لجستیک نیز باید کامیون به اندازه کافی داشته باشیم و ناوگان دریایی و قطار مناسبی باید پافراهم شود.

مذاکرات و رازبنی‌ها برای تدوین موافقت‌نامه جامع همکاری‌های دو کشور حدود دو سال و نیم به طول انجامید. تأخیر در امضای آن فقط به دلیل شهادت رئیس‌جمهور سابق بود

دلایلی برای ضرورت توسعه روابط با روسیه

موضع اصولی ایران همیشه گسترش دایره ارتباط با کشورهای مختلف در جهت تامین منافع ملی بوده است. طبیعتاً توسعه روابط با همسایگان باید از اولویت برخوردار باشد و این امر منطق خاصی دارد. رشد و توسعه این کشورها به‌طور معمول با رشد و توسعه در کشور و همین‌طور امنیت آنها با امنیت داخلی ما ارتباط مستقیم و متقابل دارد و در سایه همکاری‌های جمعی در منطقه می‌توان رشد و هم‌افزایی قابل‌توجهی به‌دست آورد. بنابراین سیاست خارجی موفق بر مبنای اولویت توسعه روابط با همسایگان حتماً سیاست موفق خواهد بود؛ به‌خصوص اگر همسایگان شما ظرفیت‌های بالایی داشته باشند، مانند روسیه که یکی از قدرت‌های برتر و مؤثر جهانی است و در بعضی از ابعاد توسعه مزیت‌های بالایی دارد، بنابراین کاملاً منطقی است که توسعه روابط با چنین همسایه‌ای از اهمیت بیشتری برخوردار خواهد بود و در واقع اولویت توسعه رابطه با این کشور یک توجیه دوگانه دارد؛ یعنی هم از حیث اولویت توسعه روابط با همسایگان و هم از جهت توسعه روابط با قدرت‌های جهانی. بعضی از کارشناسان ممکن است منتقد توسعه روابط ایران با روسیه باشند و استدلال می‌کنند که قدرت‌های بزرگ بیشتر به دنبال منافع خودشان هستند یا در بعضی از فرازونشیب‌های حساس بین‌المللی آن چیزی را که

منافع ملی ماست، دنبال نکنند و بیشتر دنبال اهداف خودشان باشند. اینجا ما باید به این دسته از منتقدان تذکر بدهیم که اصولاً همه کشورها به دنبال تامین منافع ملی خودشان هستند و ما هم باید به دنبال تامین منافع خودمان باشیم. در واقع ما در سیاست خارجی دوست یا دشمن دائم نداریم و این ما هستیم که باید در سیاست خارجی مراقب باشیم و پیش‌بینی‌های لازم را بکنیم و در تصمیم‌گیری‌ها از روی سه اصلی که مقام معظم رهبری فرمودند، یعنی عزت، حکمت و مصلحت، در منافع کشورمان را پیگیری کنیم. منافع توسعه روابط با روسیه هم به معنای محدودیت روابط با سایر کشورها نیست و ما باید برای توسعه روابط با سایر کشورها هم برنامه داشته‌و از این نظر به دنبال ایجاد توازن باشیم؛ چراکه به‌طور طبیعی نبود توازن و تمرکز رابطه بر یکی دو کشور ضربه‌پذیری ما را بیشتر می‌کند. به‌طور خاص رابطه با روسیه و همین‌طور در ایجاد کریدورهای انتقال مواد راهبردی چون غلات و فراورده‌های نفتی و تامین انرژی ایران می‌تواند مسیر مناسبی برای این کریدورها باشد و منافع خودمان را تامین کند. راز دیگر باید تأکید کنیم که توسعه روابط ما باید باعث غفلت از گسترش ارتباطات با سایر کشورها نشود. به‌ویژه در رابطه با کشورهای غربی اروپا باید روابطی براساس منافعی ملی تعریف کرده و اختلافات را از طریق مذاکرات و تنش‌زدایی، با حفظ اصل اقتدار، حل و فصل کنیم. این رویکرد به ما کمک می‌کند تا توازن لازم را در سیاست خارجی خود حفظ کنیم.